ગુજરાત રાજ્ય વિદ્યુત નિયામક મંડળ

ઠરાવ નંબર

૧૯૯૬ ના ગુજરાત અધિનિયમ ૧૭ ની કલમ ૪૫ (૧) અને ૧૮૮૦ ના અધિનિયમ ૯ ની કલમ ૧૪

ᚠᚢᚦᚩᚱᚳ ᚹᚪᚱᚷᚪᚾᚷᚪᚾᚷᚪᚾ

הנפקא מינה בזה להלכה

ויש נפקא מינה בזה להלכה, דאם נאמר דהטעם משום פיקוח נפש, יוצא דאין להאכילם רק לצורך, ורק בשעות הצריכים לו. אבל אם על הקטן אין איסור כלל, אין הגבלות בדבר זה. וראיתי במנחת חינוך (מצוה שיג) שכתב להחמיר בענין זה, וז"ל: ונראה, דאף בקטן שיכול להתענות לשעות, בשעה שהוא יכול להתענות, אסור להאכילו וכו'. ואפילו אם חולה שיש בו סכנה דמותר לאכול, מכל מקום, אם אוכל בשעה שאינו צריך, בודאי חייב וכו'. ונראה לי, דאף בקטן גמור תיכף ממש בשעה שנולד, אסור להאכילו, רק הצריך לו, אבל לא יותר, אך בקטן כזה אי אפשר לצמצם. אבל קטן פחות מבן ח', אף דאין מענין אותו, מכל מקום, בידים אסור להאכילו אם אכל היום ויכול לסבול, אסור להאכילו בידים, עכ"ל.

אולם לפי זה קשה, דאם כן, איך מותר להאכילו, הרי בזה לית סכנה, דאפשר שיאכל בעצמו. ויש לדחוק ולומר, דההיתר להאכילו הוא רק בקטני קטנים, שאינו יכול לאכול בעצמו. אבל עדיין קשה, דגם בקטני קטנים הרי אפשר להאכילו על ידי גוי. ובספר שער המלך (פ"א מהל' שביתת עשור ה"ה) הקשה על דברי הר"ן, וז"ל: וקשה לי על דבריו, דלפי דעתו נמי תקשי ליה, שהרי ממה שכתב הר"ן בפרק כל כתבי (שבת מה ע"ב מדפי הרי"ף) אמתניתין דקטן שבא לכבות אין אומרים לו כבה כו', מבואר, דהא דאיסור דרבנן מאכילין אותו בידים, היינו למאן דסבירא ליה בפרק חרש, דקטן אוכל נבילות אין בית דין מצווין להפרישו, ומשום הכי באיסורים דרבנן נחתינן דרגא, ומאכילין אותו בידים. אמנם לר"י דספוקי מספקא ליה התם אי בית דין מצווין, אף על גב דבאיסורין דרבנן סבירא ליה דאין בית דין מצווין להפרישו, מכל מקום, להאכילו בידים אסור וכו', וכיון שכן קשה, דתקשי ליה לר"י הך ברייתא דקתני התינוקות מותרין בכולן, דאף על גב דאיסורא דרבנן הוא, מכל מקום, להאכילו בידים אסור, עכ"ל.

ועיין במג"א (סימן תרסז ס"ק ב) שכתב לענין קטן בן ט' שמחנכין אותו לשעות, דלא ליתן להם לאכול, דהוי כמאכילו נבילות בידים. ועיין במשנ"ב

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

"המשלוח

כלומר זה נאמר מלך שמעתם

לפי מקום זה נאמר מלך שמעתם

"מלך מלך

אם מעמד לפי שלא יכול לבוא אל המלך אלא דרך שרים ועבדים ומלכים אינו מקבל אלא מי שהוא ראוי לו ומי שאינו ראוי לו אינו מקבל אבל הקב"ה אינו כן אלא כל מי שיבקש ויבא אל המקום ויבקש מלך מלכי המלכים אינו מקבל אלא מי שהוא ראוי לו

תרפ"ו וד"ל: כתב בחידושי אגודה כו' דיכולים להקל בתענית זו למעוברת ומניקות וכו'[666]. וצ"ל דאע"פ שמקילין להן אכל מעצמן מתענות הן ואנן מקילין אבל אין מחיידין בהדיא, וצ"ע בזה.

שם: ושל לילה זמנה כל הלילה.

כתב בבה"ט סק"א: ואחר שעלה עמה"ש לא יקרא [של לילה] וגר שנתגייר קודם הנה"ח פטור מקריאת המגילה עכ"ל. לא דקדק מה שהביא דין גר שנתגייר, מכיון שפסק ראחר שעלה עמה"ש אין קוראין אותה מהיכי תיתי לחייב את הגר, ועיין כפג"א דכן הוא, ודו"ק.

ואולי י"ל דהי' עולה על הדעת דכיון דאמרו דלכתחלה לא יקרא של קריאת היום עד שתגיע החמה המשיכו זמן קריאת הלילה עד הנה"ח, ומה שאמרו אין [קוראין] של לילה משעלה עמה"ש היינו רק כדי להרחיק מן העבירה, אבל כה"ג שנתגייר אחר שעלה עמוה"ש שאין לך אונס גדול מזה שיוכל לקרוא קמ"ל, ודו"ק[667].

שם: ושל יום כו' מתגי החמה כו' ואם קראה משעלה עמוד השחר יצא.

מ"ב סק"ו: ואם היה אונס קצת יכול לקרותה לכתחלה משעלה עמוד השחר. ועיין בהערה[668].

סי' תרפ"ט

סעיף א: הכל חייבין בקריאתה אנשים ונשים וגרים וכו'.

לשון הטור: הכל חייבין כו' כהנים לוים וישראלים עבדים משוחררים חללים נתינים ממזרים סריס אדם סריס חמה פצוע דכא וכרות שפכה כולן חייבין וכו'. וכתב הב"ח: וכל הני נראה בעיני דמדכתיב משפחה ומשפחה כו' סד"א דוקא אותן משפחות שכשרין ומיוחסין המשיאין לכהונה וכו', עי"ש. אכל לא תירץ כלום אהא דנקט סריס חמה, דזהו כשר לכהונה. והנ"ל, דכיון דכתיב עליהם ועל זרעם, סד"א דוקא הנך דיש להם יחוס אבותיהם או מי שראוי למסור לזרעו, אבל סריסים שאין להם זרזות, או חללים שאין להם יחוס אבות, וכן ממזרים [פטורים]. וזה אין להקשות אמאי לא נקיט גרים, דאינהו בהדיא נזכרו: ועל כל הנלוים עליהם, ודו"ק גם מזה שפירושי אמת[669].

שם: ומחנכים את הקטנים לקרותה.

בעיקר[670] השאלה אם ישנה מצות חינוך באופן שהקטן אינו מקיים המצוה כהלכתה, זהו בחידושי הרשב"א [הריטב"א] בריש פס' סוכה גבי בני הילני המלכה דאמרינן בגמרא שמכיון שהיו ז' בנים א"כ א"א שלא יהי' ביניהם בן א' שהגיע לחינוך ואפ"ה ישבה בסוכה שהיא למעלה מכ', ומוכיח מזה הרשב"א דהקטן הישב מטעם חינוך מחויב לשבת בסוכה כשרה, ומסיק דקרא הכי מוכח חנוך לנער ע"פ דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה, ועיי"ש.

וכעת נזכרתי שאנכי הארכתי בענין אחר שנסתעף מזה[671] והיינו שחילקתי בין מצוזח שיש כהן קום ועשה או במצוה שהיא חלוי בכוונה או בידיעת ענין של מצוה, דעטיפת הטלית או נטילת הלולב סגי לן שיוכל לנענע או להתעטף מטעם הרגל ולכשיתרגל ממילא גם בגדלותו יקיימנה, משא"כ היכא שהמצוה תלוי בכוונה ואין כה שום מעשה כמו תענית שהיא בשב ואל תעשה אלא דהחינוך הוא שידע שענין כזה מצוה הוא, וכן שמיעת השופר שהיא מידי דממילא ולפיכך שם תלוי בתענית[672], ובזה יישבתי קושית התוס' בריש ערכין, ועיי"ש.

---

[666] עיין שעה"צ סי' תרצ"ב סקכ"ט שהקשה כעין זה על המ"א לענין חולה.

[667] ועיין בחידושים לקמן סי' תרצ"ג ס"ב.

[668] שאלה: האם מותר לבעל קורא קבוע לקרוא מגילה לצ"בור שצריכים להתפלל קודם הנה"ח או שמא עדיף שאחר יקרא בשבילם משום שלכתחילה יש להמתין להמתין עד הנה"ח?

תשובה: הבעל קורא יכול לכתחלה לקרוא בשבילם, שמכיון שיש להם היתר שצריכים לקרוא קודם הנה"ח א"כ מותר לו להוציאם, אבל לא יתפלל עמהם, שלזה אין לו היתר, אלא יקרא ויתפלל לאחר קריאת המגילה - מפי השמועה.

[669] דלפי הב"ח הי' אפשר להקשות מדע השמיט הטור גרים [ונצטרך ליישב דאינהו נזכרו בהדיא], אכל לפירוש רבינו אין מן הצורך להשמיענו גרים.

[670] נעתק מתוך תשובה כת"י, והשאלה מבוארת מהתשובה.

[671] ונדפס באריכות באמת ליעקב עמ"ס מגילה דף י"ט ע"ב.

[672] כלומר, גיל החינוך הוא בגיל שנאמר לענין חיוב תענית.

אחר כך הראוני שבהגהת לחם הפנים שבקיצור שו"ע (סימן קלג) העיר על הבנין ציון מדברי הרשב"א, עיי"ש. ולכאורה י"ל, שכוונת הרשב"א היא לדברים סמאים [ולא ליום הכיפורים], שמבואר במשנה (יומא פג ע"א), שבאחזו בולמוס מאכילין אותו אפילו דברים טמאים, ועל זה כתב, דלאחר שיאורו עיניו באיסורו קאי, דבזה לא שייך הטעם שאין יכול לקיים "מערב עד ערב".

אמנם, יש להוכיח כן מדברי המשנה (יומא פ"ח מ"ה): עוברה שהריחה, מאכילין אותה "עד שתשוב נפשה". ומהלשון "עד שתשוב נפשה" יש לדייק, דלאחר שתשוב נפשה באיסורה קאי, כמו שמדייק הרשב"א מהלשון "עד שיאורו עיניו", וכאן לא מוזכר דברים סמאים.

ועיין בספר תוספת יום הכיפורים (יומא פב ע"א) על המשנה דעוברה שהריחה, מאכילין אותה עד שתשוב נפשה, שכתב: איכא למידק, היכי פסיק ותני "מאכילין אותה", והא קודם לוחשים לה באזנה שיום הכיפורים הוא, אולי תתקרר דעתה, כדאיתא לקמן בגמ', וכן פסקו הפוסקים. ותו קשה, דבגמ' תניא, עוברה שהריחה בשר קודש, תוחבים לה כוש ברוטב וכו'. ואמאי תנא דמתניתין לא ביאר דין זה "דמאכילין אותה מעט מעט", כדתני בברייתא. י"ל, דכל זה רמוז במשנה במה שקתני "מאכילין אותה" וכו', דקשה, דהוה ליה למימר בקיצור, "מאכילין אותה" לבד, ומהו זהו שאמר "עד שתשוב נפשה". אלא הכי קאמר, "מאכילין אותה רוטב עצמו, עד שתשוב דעתה". ולפי זה, תנא דמתניתין רמז דין הברייתא, ולא בא התנא להורות קולא דעוברה שהריחה מאכילין אותה, דאם כן הוה ליה למימר דקודם לוחשים באזנה, אלא בא להורות חומרא, דסלקא דעתך אמינא מאכילין אותה מיד אכילה מרובה, קא משמע לן, עכ"ל. ולפי דבריו, הא דנקט במתניתין "עד שתשוב נפשה", להורות בא, שאין מאכילין אותה מיד אכילה מרובה. ואם כן, שוב אין ראיה שלאחר שתשוב נפשה באיסורה קאי.

באוכל פחות מכשיעור שמקיים מצות עינוי, לכולי עלמא באיסורה קאי

ואפילו אם נאמר, שבכל זאת נלמד מדיוק הלשון "עד שתשוב נפשה", גם דבר זה, דלאחר שתשוב נפשה באיסורה קאי, מתיישבים הדברים על פי דברי התוספת יום הכיפורים הנ"ל, שכתב, דלשון המשנה "עד שתשוב נפשה", בא להורות שמאכילין אותה מעט מעט, בזה נכלל שמאכילין אותה

שנלר לפטר לאחליט רק כנגיך לי לפל לא יחמר, לך נקטן סס לי לפטר לעמוס, לפל קטן סמוס מקן שמוכה לף דלקן מעכן לפוס ס״ס נדיס לפטר לאחליט לם לפל כיוס ויטל לעטל לפטר לאחליט נדיס, כן נלפה לי מכה, עין נשוי ישרס סם, ומני סמ״ג [מצג״ל סק״ן]״.

(יא) ונוהגין כו חכמים בכל עניינו כמו ביום הכיפורים, להפסיק מבעוד יום, וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה״. ועובדות ומניקות שמתענות בו כשאר העם״. מה שאינן עושין כן בכל שאר תעניות, חוץ״ל משלש תעניות אמצעיות של עצירת מטר. כמו שנזכר במסכת תענית בסוף פרק ראשון ו״ר ע״א) דאסיק רב אשי התם, נקוט מציעתא בידך״. ויתר פרטי מצוה זו, מבוארים במסכת יומא.

(יב) ונוהגה בכל מקום ובכל זמן, בזכרים ונקבות. ועובר על זה ואכל ביום הכיפורים כשיעור כזכותבת ביטל עשה, ועבר על לאו שיש בו כרת״ל, שנאמר [שם, שם כ״ט] כי כל הנפש אשר לא תענה בעצם היום הזה ונכרתה. אבל או שהה כשיעור זה (יג) כשנגה, חייב קרבן חטאת קבועה.

מצוה שיד

מצות קרבן מוסף ביום עשירי בתשרי שהוא נקרא יום הכיפורים

(א) להקריב קרבן מוסף בעשור לחודש השביעי, שנאמר (ויקרא כ״ג, כ״ז) אך בעשור לחודש וגו׳ והקרבתם אשה לי׳. וכסדר פנחס פירש הקרבן כמו שכתוב שם (במדבר כ״ט, ח״ן) והקרבתם עולה לי׳ ריח ניחוח פר בן בקר אחד איל אחד כבשים בני שנה שבעה, וגו׳. וזה הכתוב שבפנחס הביא הרמב״ם וכתבו לברכה במנינו״, ואני כתבתי הקרום בתורה, והכל עולה לענין אחד.

משרשי מצות קרבן המוסף וקצת דיניו, כבר כתבתי שם מה שידעתי במוסף הפסח שבסדר זה״ך, וקשר אחד לכולם לפי הדומה.

(ב) ונראה פשוט דהכפרה פעמים מתפה מלב, מן מה שלמדים מתמה מלכלים כמוכתר כ״ם מנגיס ל׳ פ״ח דכל מלוה שעבוה מלכל שבעה מתפה מלב, והכפרה פעמים הכ״ל לאדים גם כן מלב, מ״מ לאדים ג״כ מתפה מלב דהשוו כמנגיה ליום הכיפורים וה כי כבלו עיני כמו ביום הכיפורים דלין הטעם מתפה מלב רק הי כבלו פעמים. ולפיה דמתפה מלכלים מוחר לנשון פרי ידיו ונגלים מנגן מנוסר מנוסר קנון ע״ז פ״ב ובריב מי שם״ל פ״ם, ומתפה מלב לאדים מלים לאשיש לנגמו מנוס [ביין לאדים מי מקנ״ד פ״ן], כי מון מעטם מלכלים מעטם מתפה עיני המ״ל הנו זה ליום הכיפורים. ולפיכך מלם מל מתפה מלב בנמה דנדמה לאדים דבר שבנגנה, ומלבמנים מהבנים כן ומוסים כמי שאינן לעטל בנמה זה, ומ״ם לא נמנה מלא נלאה מי מ״מ״ל מלא לנשון מרי ידיו כמנהגו מפרה, מלא פעמים כל שאא מתפה מעניה כמן מלכלים לי אמרה ומרמנים ידים ומרי כיון דמעניה נדמה, נדמה מכל וכל כיון דאלכלים הנומים לא״כ מוחר לנשון נ״כ, לן דמלים כל הנוף לי מיכה דהוא מתפה מלב מעטם מלכלים נ״כ, ולפיכה א דיי מלכלים לא נדמה מנקמנו ומהב מנמה, לכל מתפה הכיפורים כמו יום הכיפורים נדמה מכל וכל כיון דהלכלים נדמה נדמה מכל, וה מכל.

(ג) כבר הביא כן הגר״י פיק בשו״ת וכהן יוסף סי׳ ר׳. והשיבו דקנים לאו בני עינו ועבו ולכן אינם מנוהים בזה. משא״כ בפאכלות אסורות דהני איסור חפצא. ועיין חלקת יואב סי׳ ג׳. מרחשת ח״א סי׳ יין הקראי קדש ומים נדרים סי׳ ס״ג. ועי׳ בשבי שדי קנא סי׳ ו מאב״ם הלי כ״ו.

(ד) עיין רשב״א ריה״ה ריה״ע.

(ה) וכן הבין הטוזל בשו״ת רדב״ז ח״ה סי׳ קיז. ואולי הרדב״ז דחשב מכל וכל הוכב שבתות הדבים לכין הטשמות, ושב״כ הס״ם כדעתו. ועיין פ״ה מתענית ב״ו.

(ו) נן נראה להקלים פ״ה הנס״ שם.

(יב)(ב) ונוהגין וכו׳ ועבר על לאו וכו׳. ואם נכנל מלינן לם הפרו מ נמלנה, וה מנמלר מנמנה ס״ג ס״ם ס״ס מנמנה ס״ה.

(יג)(ג) בשנגה חייב וכו׳. ומסכל מלי שיעור הטוטה מלי שיעור לינו מנמנה, כנמנה ביטל פ״ב ס״ג ומ״ם כלן ס״ג כ״ל, ולם מכל הנוסה נמנלם לחר לינו מ״ם מלא מנמנה לחר, ס״ן לם ס״ם ס״ל ס״ה ומ״ם ס״ו מנמנה כלי כ׳.

ודע, דלפ דקיימא לן כל מקום היכי דנמנינ בחנג מנמנה מ״ם מנמנה לא הוה אלא לנם מנו, מנמנר מנמנה כ״ם ס״ל ומ״ם ס״ם מנמנה כ״ל, ומ״ם כיום הכיפורים נדנ מנמנים מנור מנו לא הוה אלא לנם מנו מ״ם מנמנה לא לנם מנו מ״ם מנמנה לא לנם מנו מ״ם מנמנה ל

ומיהו, אמלו לא החזירו לידו (כא) אלא לאחר (כב) ואחר לאחר *והאחרון מחזירו לבעלים. (ג) יצא: ו *ילא יחנגו (כג) ביום ראשון לקטן (כד) *קדם שיצא שאם החזירו לו (כה) *אינו מחזיר. לרש"י מי שאומר שאם הגיע לעונת (י) (כו) הפעוטות (כז) מתר. *ואם תופס עם התינוק. (כח) כיון שלא יצא מידו שפיר

כאר היטב

ר"ס (ב) יצא. אפלו אבר בפרש ע"מ שהחזירהו לו. ושכ"א ומ"ל. ר"ס (י) הפעוטות. כיצו כן ר' שנים בס"ש בחי"ם סימן ולה:

משנה ברורה

ולכאורה אינו כן. דהבעלים בכל נוני יוכלו לצאת שהרי נתנו רק על-מנת שיחזירו להם בסתנה כדין. ואם לא החזירו להם, באופן כזה נתבטלה הסתנה לסמרע וכלא נתנו רמי. ותריך עיין: (כא) אלא לאחר וכו'. רוצה לומר, שגם הוא נתן לאדם אחר האתרוג בסתנה על-מנת להחזיר. והלזה נתן גם-כן לשלישי להחזיר לבעלים הראשונים. יצא. ולא אמרינן דרי התנה עמו על-מנת שתחזיר לי וחרי לא החזיר בעצמו לבעלים הראשונים, דמסתמא לא היה נותן וקפידת הבעלים אלא שיחזור להם החפץ"). כן על-ידי הראשון כן על-ידי כאי-כחוי". מיהו. (כז) מוקח לכאורה מדין זה הקבל מתנה על-מנת להחזיר יש לו רשות לחזור ולתן לכל מי שירצה. וכלבר שיתקים הגאון. מיהו כל זה בסתם. (כח) אמנם אי מפרש בברירא בסתנתו שאין לו רשות לתנו לאחר. אינו יכול לחזוק לאחר לצאת בו. ואם יתן יתבטל הסתנה וגם הוא לא יצא בו: (כב) ואחר לאחר. ומשמע אפלו לתרבה. ובלבד שיחזר לראשון כלא פסול. תראה דהיכי שאינא אמנא שמקפיד הנותן שלא ישלחו רבים שמא יפסד לו. (כט) אין רשאי לחזיר". וקלאו הכי (מט) יש מאחרונים שפחמירין בעבר דינא דהסתבר וסוברין דלולב שנתן בסתנה על-מנת להחזיר לא יתן לאדם אחר מבלי דעת הרשות הנותן: ו (כב) קדם ראשון". וכו'. והוא הדין (נ) לדינן דעשין שני ימים": (כד) קדם שיצא בו. והוא הדין אם מזקה רגים בלולבו. (נא) לא יתן לקטן עד שיגדלו כלפי": (כה) אינו מחזיר. ולפי זה יש לזהר שלא לבדך (נב) על לולב של שתתקר אם וזכר שנתן אותו בסתנה לקטן: (כו) הפעוטות. היגו (נג) בבן שש או בבן שבע": (כז) מתר. דאז נתנתו סתנה מדברי סופרים. ועין בעור הלכה: (כח) כיון שלא יצא מידו שפיר ימי. רוצה לומר, דעל-ידי-זה אין הקטן קונה כלל. ולכן מתר אפלו כלא הגיע לעונת הפעוטות. והוא הדין אם לא מקנה לה כלל לקטן, או שאומר לו יהא שלך עד שתצא בו ואחר-כך יהא שלי כתחלה"), דהרי לה בשאול. כנ"ל בסעיף ב. (נד) אלא דבכל אלו העצות לא מהני רק לגדול שיהיה יכול אחר-כך לצאת בו, אבל הקטן לא יצא בנטילה זקה, ודא אינו שלו ולא מקרי לבם. ולא קים בו אביו מצות חנוך. (נה) ויש מאחרונים שסוברין דמצות חנוך מתקים גם בשאול", אם גם בזה מתחנך הבן למצות. וכן משמע בסרדכי (נו) בשם מהר"ם מינץ". ושמא גם בפעוטות מתר דרעת הרש"ש שהיא שהי שעורות אין לזן לו. דשמ מוקה לסקרא. אמנם בהשובה ובמ"מ מיקן מכם דעתו דאסר לכתחלה משום מזקה ודבא. וגם איבא מספק אם יצא בו אינו חוזר לברך". משום בשם מזקה לבשלה. עין שם: * קדם שיצא בו. יש מאחרונים שסוברין שאפלו לאחר שיצא בו אין רגאי לתן לקטן בפעוטה, שמא יזמן לו אחר שיבקש מפנו לתן לו לצאת בו. אין בשאלה ובמ"מ. * אינו מחזיר. רוצה לומר, ולא יכול לצאת בעצמו. וקתבו הפוסקים, דאפלו נתן לו בסתנה על-מנת להחזיר גם-כן לא יצא שפר-דבר, ומחזיר אינו מתנה. ולכאורה הא אינו על-מנת להחזיר יכבה נרקה. ואי לא יכול הקטן לקבוצה לו אפר-דבר

(מ) מחשבת הרש"א סימן שלו. עין שם. וטה שמתבאר לכאורה משם הפאיר שיש רעות אף לקטן אחרוג, דיש שסוברין דאבדא דקטן נפל-אל היה מזקה ודבא שיצאו קלים אבל לא בסתנה. ודאמר לקבל כאבדן אחרוג משמע שכל שהוא לסתנה דאמר הנותן שלא לקבוצה. ולפי זה בשאר דברים אין דבר מה בדיר: (מא) כן כתבו מפרשים ושאר: (מב) בבורר-בקבר: (מג) עין בשאר הלכה: (מד) חי-אדם ומשמר: (מה) מרי-מבדים ומפסר-מרבי: (מו) מרי-מבדים ומפסר-מרבי: (מז) מגן-אברהם ומרי-אדם: (מח) ובקיאי אחו לשמוע ולהתישות מבשמן נטלין אותו ומבקרכין אלו. וכן איסא בא"ו בשם ובכ"ל. ומרשמת אחון שמשמ ומבריא לה כן לתלבה. ולדעה הראשונה בשמה ובריא לה לדאבן דיבל הקטן לאל לולב כלא הקנאה ומקבל שם שדנה לדאחון בקנה. ומשמר דיבל לתרים בקטן לבדך אף שלא בדין. אבל מה שנתה דבא אלי-מנים הבר לא קים מצות חנוך ומשמר בדא אחון בקיאי בדנה. אלא ודאי דבא בנה יבי חנוך בס"ג. וגם מפשיטה לשון דשלמ"ד ודבר שפיר דמי משמע בס"ג דיבל אביו לעשות בן לכתחלה ולבדך עמו ודבא בנה מה שפשל אליו. ומה דהבאו הבה מבראש"ש ע"ן בסמ"ג בבר דבה אחו בבדר"יוסף. עין שם.

הנ"ל. וכ' ע"ז המעי"ט לאו דוקא ט' וי' כיון שהגיע לעונת הפעוטות וכן כ' הרמב"ם עי"ש בראב"ש סי' כ' ובמעי"ט, ולפמש"כ תלי בזה, דלהרמב"ם דכ' דהטעם משום סכנה הוא היינו שהוא מפרש המשנה דיומא התינוקות אין מענין אותן היינו שאסור לענות אותן וכמש"כ הה"מ שם בסמ"ב משביתת עשור, א"כ אין שיעור זה שייך לשיעור חינוך, לפיכך תלה זמן החינוך בזמן הפעוטות, אבל רש"י שם שפי' התינוקות אין מענין אותן אין חייבין למנע מהן מאכל, משמע דלאו משום סכנה הוא אלא משום דעדיין לא הגיעו לזמן חינוך, ושפיר למד מכאן לכל עניני חינוך התלוים בכוונה, והיינו דמושג של מצוה בא בזמן יותר מאוחר ממושג של קנינים שהלה מתחיל מד' וח' וזה מט' או י', וכיון שכן הא שפיר הוכחתי דתחלת המצוה שפיר מחנכין אע"פ שלא יכול לגמרה. ומצא לפ"ז דתלי מחלוקת זו בדעת רש"י והרמב"ם.

ויש להביא סרך ראי' למש"כ דבהא שהבאתי לדקדק מתוס' דברכות גבי ק"ש העתיק הרמב"ם דין זה בהלכות ת"ת ולא בהלכות ק"ש, היינו שהוא מפרש שמטעם תורה מלמדו פסוק ראשון של שמע, ועי"ש בס"א מת"ת הל"ו, ואפשר דהתוס' דייקו מהא דברייתא דסוכה דף מ"ב ע"א תניא אביו מלמדו תורה וק"ש מאי תורה מאי היא כו' ק"ש מאי היא פסוק ראשון, משמע דמטעם ק"ש הוא, אבל הרמב"ם העתיק דין זה בהל"ל: מאימתי אביו חייב ללמדו תורה משיתחיל לדבר מלמדו תורה צוה לנו משה ושמע ישראל ואח"כ מלמדו מעט מעט פסוקים פסוקים וכו', הרי דלדידי' לאו ק"ש אלא פסוקי תורה נינהו, ודו"ק, היינו דלשיטתי' א"א להיות מטעם ק"ש.

סי' תר"צ

סעיף ב: ואם קראה ע"פ לא יצא כו' אבל בדיעבד אם השמיט הסופר באמצעה תיבות כו' וקראם הקורא ע"פ יצא.

עיין בהערה[609].

[609] נראה שזה מהני רק למי שקורא ביחיד ראז אף שקורא עד חציה בע"פ סגי, אבל להוציא את הרבים הלא קי"ל דדבר שכתב א"א יכול לאומרה בע"פ, וזה קאי באופן שמוציא את הרבים ידי חובתן (וכדלעיל סי' ס"ט בס"ב סק"כ), וא"כ א"א להוציא אחרים בקריאה בע"פ. ומטעם זה יש ליהור מאד כשיש מגילה שהאותיות בה שבורות וכדומה, שאף שהדין הוא שהמגילה כשרה מכל מקום זה אינו אלא ליחיד, אבל להוציא בה את הצבור אי אפשר, כי מכיון שהאות אינה נכתבת כראוי הוי הקריאה בע"פ, וא"א להוציא בקריאה ע"פ - מפי השמועה.

[610] קרוב לודאי שמנהג זה נתייסר משום הדין שצריכים לקרוא י' בני המן בנשימה א', וא"כ מכיון שממהר בודאי יפסיד את קריאת ה"יואת" בפנים המגילה, ואם אומרו בע"פ הלא אינו יכול להוציא את הצבור וכדמבואר בהערה הסמוכה לעיל, ולכן נהגו שכל הקהל אומרים י' בני המן לעצמם - מפי השמועה.

[611] עיין בחו"א אר"ח סי' כ"ט סק"ו שדן בשאלה זו. וע"ע בשעה"צ סי' קכ"ד סקט"ז.

אורח חיים

סעיף ו: הקורא את המגילה למפרע כו' כיצד יעשה מתחיל מפסוק שני ששמח וקורא על הסדר.

מלשונו משמע שאינו חוזר לראש. ועיין בחידושי עמ"ס ברכות נדף כ"ט ע"כ) שהעליתי דהיינו דוקא כשלא הסית דעתו אלא שקורא ע"פ זה הסדר, אבל בגמר לגמרי התחיל ענין אחר ראז יצטרך לחזור לראש, ולכן אם דילג פסוק א' וגמר את המגילה כולה התחיל לברך ברכת הרב את ריבנו, דנמצא שכבר הסית דעתו ממה שקורא עד האידנא, יצטרך לחזור לראש ולא ממקום שפסק, ועי"ש שנתבארו הדברים היטב.

סעיף טו: צריך לומר עשרת בני המן ועשרת הכל בנשימה א' וכו'.

מ"ב סקנ"ב: כתב הח"א מה שנוהגין במקצת מקומות שכל הקהל אומרים י' בני המן אינו מנהג אלא הקורא יאמרם לבד והשאר ישמעו כמו כל המגילה. עיין בהערה[610].

סעיף יז: הגה ויש שכתבו שנוהגין לומר ד' פסוקים של גאולה כו' והחזן חוזר וקורא אותן.

כתב הב"י [ד"ה וז"ל שבולי הלקט] וז"ל: דמה"ט צריך הקורא לחזור על הפסוקים שאמרם הצבור מפני שנאמרו בע"פ, ע"י"ש, ומשמע דאי לאו האי טעמא היו יכולין לצאת פסוקים אלו באמירה אף שיצאו עד השתא בשמיעה, ויה"ר מכאן ראי' שאפשר לצאת חצי ברכה באמירה וחצי ברכה בשמיעה[611]. ומ"מ אין זה מוכרח, דאפשר שמקרא מגילה שאני שהרי היא ספר מספרי הכתובים וכל פסוק ופסוק יש לו חשיבות בפ"ע משא"כ בברכות, ודו"ק.